

Izhaja vsak petek.
Uredništvo in
upravnništvo:
Kopitarjeva ulica št. 6.

NAŠA MOČ

Naročnina znaša:
celoletna . . . K 4'—
polletna . . . „ 2'—
četriletna . . . „ 1'—
Posamezna št. „ 0'10

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA.

Štev. 31.

V Ljubljani, dne 4. julija 1913.

Leto VIII.

Neprijetne novice.

Te dni so presenetile svet novice, ki niso nič kaj prijetne in vesele. Osebito avstrijsko delavstvo je bilo neprijetno prizadeto, ko so pričele z Balkana dohajati novice, da sledi slavni zmagi krščanskega orožja na Balkanu spor med Bulgari in Srbi na eni in z Grki na drugi strani, da se balkanski zavezniki, ki so Turka tako sijajno porazili, zdaj prepirajo, kako naj si med seboj razdele osvojenno ozemlje. Ena novica ti je podila in še podi drugo. Ruski car se je sam ponudil, da razsodi spor med brati na Balkanu, a z Balkana so prihajale še vedno le nevesela poročila. Grki in Srbi so razpostavili svoji armadi tako, da vsak čas lahko z Bulgari prično vojsko. Črno-gorci so tudi poslali Srbom svoje junake na pomoč. Bulgari so pa vse svoje sile, tudi tiste, ki so stale pred Čataldžom, kjer je še vedno zbrana za čataldžskimi okopi poražena turška armada, vrgli na zapad proti Grkom in Srbom. Ne da bi se bila vojska napovedala, so se te dni že bile med Srbi in Bulgari precej velike uvodne bitke, dasi so tako Bulgari kakor Srbi izjavljali, da se vklonijo razsodbi ruskega carja. Rusija pritiska z vso silo, da prepreči vojsko, tudi Rumunija grozi, da napade Bulgarijo, če se prične bratomorna voska in celo Turki izjavljajo, da hočejo položaj izkoristiti.

Koliko gospodarske škode zato, ker se Balkan ne pomiri, mora še vedno nositi osobito avstrijsko delavstvo, kdo naj to ve. Res, leto 1913 ostane v slabem spominu avstrijskemu delavstvu. »Bog daj norcem pamet«, je rekel neki slovenski delavec, ko je čital poročilo v »Slovencu«, da se Srbi in Bulgari bijejo.

Upajmo, da se posreči ob zadnji uri še doseči na Balkanu mir! Predno se to ne doseže, je vsak večji polet tudi slovenskega krščansko-socialnega delavstva nemogoč!

× × ×

Z Goriškega so došle tudi zelo neprijetne vesti. Kakor znano, se je tekom let posrečilo po neumornem trudu dr. Šusteršiča in dr. Kreka, da se je ustanovila Vseslovenska Ljudska Stranka, katere vodstvo, oziroma izvršilni odbor tvori glavno instanco vseh pokrajinskih organizacij naše stranke. Z ustanovitvijo Vseslovenske Ljudske Stranke so padli tisti predsodki, ki so jih imeli po zaslugi nekdanjih nemškutarjev, štajarskih, koroških in primorski Slovenci nasproti Kranjcem. Saj je znano, da n. pr. kranjski nemškutarji

niso nikdar hoteli veljati za nemškutarje, kar so bili, marveč hoteli so ostati Kranjci. Z ustanovitvijo Vseslovenske Ljudske Stranke bodo vsaj med našimi ljudmi ti neumni predsodki padli, smo Slovenci veselo naglašali, ko se je Vseslovenska Ljudska Stranka ustanovila.

Na Goriškem sta pa žalibog zapela minule dni hripavo, staro nemškutarsko pesem lista, ki sta, kar sta vedno poudarjala, pristaša načel S. L. S. in pričela hruliti gospoda dr. Breclja v Gorici zato, češ, ker ni Goričan, na Goriškem tudi nobene pravice nima. Našim bravcem je gotovo še iz drugih listov znano, da se je naša stranka na Goriškem ob sedanjih volitvah v goriški deželni zbor razcepila v dve struji: staro in mlado in da je vsaka struja postavila zase svoje kandidate. Ta boj je obžalovanja vreden, ker cepiti moči ni nikjer zdravo, a kar je, to je. Stara struja je pa v ta boj posegla s surovim, neokusnim napadom. Pričela je Kranjce napadati, pristaše mlade struje pa, na katerih ramah sloni že dolgo vrsto let vse organizacijsko izobraževalno delo med ljudstvom, pa psuje s frakarji menda zato, ker mladostrojari nimajo ne praznika ne nedelje, marveč so vedno na shodih, da ljudstvo in delavstvo izobražujejo. Pripomnimo le, da kolikor sta se Jugoslovanska Strokovna Zveza in Prometna Zveza na Goriškem vkoreninili, je to zasluga mladih, predvsem tistega dr. Breclja, ki ga lahko neokusno grdo starostrojari na Goriškem napadajo. Pravce ob goriških deželnozborskih volitvah je zato slovenskemu krščansko-socialnemu delavstvu dan, kakor se mora zelo, zelo obžalovati in obsojati, ker se stara goriška struja poslužuje tako nizkotnega orožja.

Romarski vlak na Trsat. Ker divjajo na Reki in Sušaku črne koze, se je moral romarski vlak od 5. julija preložiti na poznejši čas. Odhod se bo pravočasno naznanil. Število potnikov je polno. Vsak sprejem novih udeležencev popolnoma izključen. — Odbor.

Jugoslovan. Strokovna Zveza.

KAJ SE MORA O SHODIH ZNATI.

Čimbolj se število članov, plačilnic in skupin naše Jugoslovanske Strokovne Zveze množi, tem večji je tudi krog tistih naših delavcev in delavk, ki morajo znati prirediti in voditi shode. Dolžni smo zato, da v svojem glasilu poučimo naše odbornike, agitatorje in člane, kako naj se postopajo pri shodih, da ne bo nepotrebnih

sitnosti in kazni. Pojasniti hočemo postavna določila o shodih z odgovori na vprašanja, da bo razlaga shodne postave v vsakem oziru umljiva.

1. Kakšne shode imamo?

Imamo:

1. ljudske shode (splošno pristopni);
2. društvene shode in sicer:
 - a. javne;
 - b. shode članov;
 - c. popotne shode;
3. volilne shode;
4. shode po § 2. shodne postave.

2. Kakšni so ljudski shodi?

Ljudski shodi so tisti shodi, na katere je pristop splošen in ki jih ne prirejajo društva.

3. Kakšni so društveni shodi?

Društveni shod je tisti shod, ki ga kako društvo priredi. Javen društveni shod je tisti shod, na katerega je pristop splošen brez omejitve. Društveni shod članov je pa tisti, h kateremu je udeležba dovoljena le članom in gostom, ki jih člani na shod uvedejo. Popotni shod je tisti, ki ne zboruje tam, kjer ima društvo svoj sedež.

4. Kakšni so volilni shodi?

Volilni shodi so tisti, ki se prirejajo za volilce po posebnih predpisih, kadar so državnozborske, deželnozborske, občinske itd. volitve razpisane.

5. Kakšni so shodi po § 2. shodne postave?

Shodi po § 2. društvene postave so tisti, katerih obisk je omejen na take goste, ki so nanje povabljeni z vabilii, ki se glase na povabljenčevo ime.

6. Kdo lahko kak shod skliče?

Društvene shode smejo sklicavati le tiste osebe, ki imajo za to po društvenih pravilih pravico, da smejo društvo na zunaj zastopati. Vsak drug shod pa sme sklicati vsak avstrijski državljani (sam ali tudi skupno z drugimi), tudi ženske in mladoletni. Če se skliče shod pod milim nebom in pa takrat, kadar se volilni shodi sklicujejo, kadar volitve niso razpisane, mora biti po neki ministrski odredbi sklicatelj polnoleten.

7. Kateri shodi morajo biti naznačeni?

Ljudski in društveni shodi se morajo vedno, volilni shodi se pa morajo le takrat oblastem naznaniti, če zborujejo pod milim nebom in pa takrat, kadar se volilni shodi skličejo, kadar volitve niso razpisane in

če se volilnih shodov tudi nevolilci udeležijo. Shodov po § 2. pa oblastem ni treba javljati.

8. Kdo mora shod oblastem naznaniti?
Shod mora oblastem sklicatelj naznaniti.

9. Kemu se mora shod naznaniti?

Naznanilo se mora poslati, a) v krajih, kjer se nahaja državna policija, tisti, b) v drugih okrajih pa politični okrajni oblasti.

10. Kaj mora naznanilo obsegati?

Vsako naznanilo mora obsegati kraj in čas shoda. Navesti se mora tudi v naznanilu, če je nameravan društveni, javen, ali shod samo za člane. Naznanilo o javnih ljudskih shodih mora tudi obsegati namen shoda, to se pravi, da se mora tudi spored shoda naznaniti. Če se pod milim nebom namerava zborovati, se mora to tudi naznaniti in prositi dovoljenje, da se sme pod milim nebom zborovati.

11. Kdaj se morajo shodi naznaniti?

Javni društveni in društveni shodi se morajo naznaniti vsaj 24 ur pred shodom, vsak drug shod pa vsaj 72 ur (tridni) prej. To določilo se mora tako tolmačiti, da ima dotična oblast 24, oziroma 72 ur pred shodom že naznanilo o nameravanem shodu v rokah.

12. Kako naj se shodi naznanijo?

Društveni shodi naj se naznanijo po sledečem vzorcu:

Slavno c. kr. policijsko ravnateljstvo
v

Slavno c. kr. okrajno glavarstvo
v

Slavni mestni magistrat
v

V zmislu § 15. društvene postave naznanjamo, da priredi Jugoslovanska strokovna zveza v Ljubljani v nedeljo dne 10. . . . 19. . . . v Ljubljani, Ljudski Dom, Streliška ulica, (javno) društveno zborovanje in prosimo, da se to naznanilo vzame na znanje.

Jugoslovanska Strokovna zveza v Ljubljani.

dne 8. 19. . . .

Dr. Ivan Zajec l. r. Fr. Kerhne l. r.
načelnik. zapisnikar.

¹ Samoobsebi umevno se mora naznaniti shod le tisti oblasti, ki pride v poštev.

J. Jørgensen:

Naša ljuba Gospa Danska.

Gosta sta izginila v temi, Herman Ronge je zaprl za njima vrata in stopal sam z lučjo po stopnicah navzgor. Stopil je v veliko sobo, kjer je bilo po obisku vse v neredu; na mizi so ležali listi, fotografije, odprte knjige, stoli so stali kakor bi nadaljevali razgovor. Bilo je vse tako čudno prazno po odhodu prijateljev in Ronge je stopil k oknu in ga odprl, da bi zavel nov zrak in susestnje drevja po sobi. Potem se je naslonil na okno in zrl v nebo, ki je bilo polno zlatih zvezd.

Avgustova noč je bila topla in tiha, prepojena že s slutnjo jeseni, z vonjem venečih listov. Zvezde so migljale motno in posamezni venci nebeških lučic so bili razdeljeni po temnomodrem polju: tupačam je ležal čez nebo zvezdni utrinek. Bila je ravno noč po sv. Lovrencu, in videl je ravno »utrinke sv. Lovrenca«.

Herman Ronge je postajal bolj in bolj otožen. Čim bolj je sedel tu, tembolj se je čutil samega in — žalostnega. Zazdela se mu je naenkrat, da ni več mlad; bilo mu je ravno tako kakor

na večer pred odhodom v daljno tujino ali kakor po slovesu dragega prijatelja.

Vzel je rožni venec, a čutil je, da zdaj ne more moliti. Vnovič je začel gledati nebeške zvezde in vsa otožnost prve mladosti se mu je vrnila v dušo. Zahrepenel je iz kraja, kjer je stal, zahrepenel v tiho noč — zahrepenel je po obeh, ki sta ravnokar odšla, zahrepenel je, da bi ju spremljal, kakor že večkrat; zahrepenel je, da bi stopal ob njiju strani, da bi govoril še naprej z njima, da bi poslušal jasen moški glas Niels Wiiga in oh — tudi čisti, mehki glas njegove mlade, lepe sestre...

Herman Ronge je zamišljeno sedel in se je začudeno oziral v svojo notranjost. Torej — je ljubil Elzo Wiig...

Tedaj se je naenkrat zgrnil nad njim velik mir kakor čisto jezero, v katerem odsevajo vse nebeške zvezde. Ni čutil potrebe da bi mislil še dalje in kaj drugega kakor da ljubi Elzo Wiig!

Dolgo je zrl še v noč v ono stran, kjer je bila zdaj ona. Srce mu je plalo v veliki in tihi sreči. In ko je vstal, se je sklonil še enkrat skozi okno in zdelo se mu je, da sliši v daljavi njen tihi korak. In počasi, slovesno je prekrižal

z desnico smer, kjer zdaj hodi in tiho je zašepetal:

»Bog te blagoslovi, Elza Wiig!«

XVIII.

O svetem Frančišku Asiškemu pripovedujejo, da je nekoč prišel v malo mestce z imenom Poggibonsi, da bi tam pridigoval. Toda v tistem mestu je živel zelo bogat trgovec Lucchesio, ki je poznal svetnika pred izpreobrnjenjem. Lucchesio in njegova žena Bonadouna sta bila zelo premožna, pa tudi zelo trdosrčna. Nikoli ni potrkal berač na njuna vrata, kajti vsak je vedel, da ne bo tu dobil niti skorje kruha. »Jaz moram delati in moja žena mora delati, sicer bi ne imela ničesar. Pojdite in še vi bodite taki!« je navadno rekel Lucchesio.

Ko je sveti Frančišek prišel v mesto, je vrelo ljudstvo od vseh strani, da bi videlo in slišalo velikega svetnika. Tudi Lucchesio je šel, žena pa je ostala doma v trgovini. »Frančišek je sin Petra Bernadona; z njegovim starim, častivrednim očetom sem veliko kupčeval. Frančišek je bil živ in vesel mladenič, zdaj je gotovo dosegel kaj posebnega v svojem duhovskem stanu; zato hočem vendarle pogledat. Gotovo

pridiguje v stolni cerkvi!«

Lucchesio se je poslovil od svoje žene in se odpravil v stolno cerkev ves oblečen v žamet. Ko pride na trg, zagleda veliko množico ljudi. Misli si je, da se kdo pretepa ali da je nastopil kak potujoči komedijant in zato je hotel zaničljivo iti dalje. Toda v istem hipu je zagledal gručo žensk, ki so hitele mimo njega in klicale: »Pojdimo, da slišimo Bernadonovega sina!«

Začuden je Lucchesio pogledal gručo ljudi in videl, da stoji v sredi na kamnu mož in govori. Njegov obraz je bil blede, suh, oblečen je bil v dolgo sivo haljo. Ko je bogati trgovec pristopil bližje, je spoznal, da je ta obleka vsa pomazana in raztrgana in da ima mesto usnjatega ali suknjenega pasu ali srebrne zaponke — ovito okoli pasu surovo vrv in da so bile njegove noge razen podplatov popolnoma boste. Poln začudenja je gospod Lucchesio obstal in gledal nenavadno postavu, ki je nikakor ni mogel spoznati in končno povprašal najbližjega moža:

Ali je v resnici ta tisti svetnik, o katerem so toliko govorili? Ali je ta Frančišek Asiški, sin Petra Bernadona? »Da, on je,« je odvrnil mož.

Če naj bi bil shod pod milim nebom, naj se pa le-ta naznani takole:

Nadpis kakor zgoraj.

Jugoslovanska Strokovna Zveza v Ljubljani namerava v nedeljo dne 6. julija 1913 prirediti na Zakostni gori pri Preserju ob 10. uri dopoldne javno društveno zborovanje pod milim nebom. Prosim: Slavno c. kr. okrajno glavarstvo blagovoli to naznanilo vzeti na znanje in dovoliti, da se sme pod milim nebom zborovati.

Jugoslovanska Strokovna Zveza v Ljubljani
dne 30. junija 1913.

Dr. Ivan Zajec l. r.
načelnik.

Dr. Jakob Mohorič l. r.
glavni tajnik.

Javni ljudski shod naj se naznani po temle vzorcu:

Nadpis kakor zgoraj.

Kolek 1 krono.

Dne 10. ob nameravamo podpisanci prirediti pri Devici Mariji v Polju javno ljudsko zborovanje pod milim nebom in sicer pred cerkvijo.

Spored:

1. Delavske zahteve. Poroča poslanec dr. J. Krek,

2. Naloge in dolžnosti Jugoslovanske Strokovne Zveze. Poroča načelnik Jugoslovanske Strokovne Zveze deželni odbornik dr. Ivan Zajec.

3. Delavsko starostno zavarovanje. Poroča poslanec Jožef Gostinčar.

4. Vun z žensko volilno pravico! Poroča delavka Ivanka Kosec iz Ljubljane.

Prosim to naznanilo v zmislu shodne postave vzeti naznanje in dovoliti, da se sme pod milim nebom zborovati. Obvestila o tem naznanilu naj se dostavijo podpisane glavnemu sklicatelju dr. Kreku, stanuje v Ljubljani, Martinova cesta.

V dne 19 ..

Sklicatelj:

Dr. Janez Ev. Krek l. r. Dr. Ivan Zajec l. r. Jožef Gostinčar l. r. Ivanka Kosec l. r.

13. Ali se morajo tudi javni izprevodi oblastem javljati?

Tudi javni izprevodi se morajo vsaj tri dni prej oblastem javiti, a boljše je, če se še prej oblastem naznani in jih osebno prireditelj pristojni oblasti predloži, da se lahko še kaj naznanilo dostavi, ker zahtevajo pri javnih izprevodih oblasti največjo natančnost. Naznanilo o javnih izprevodih mora obsegati dan in uro, kdaj se namerava izprevod, imena tistih družtev, ki se nameravajo izprevoda ali javnega obhoda udeležiti, kraj zbiranja, kje bo šel izprevod. Prosim se mora oblast tudi, da dovoli izprevod.

14. Ali so navedena naznanila kolka prosta ali se morajo kolkovati?

Naznanila o društvenih shodih so kolka prosta.

Vsa druga naznanila se pa morajo kolkovati z enkranskim kolekom; če se to ne zgodi, kaznuje društvo dohodarstvena oblast.

15. Ali se sme shod z lepaki (plakati) občinstvu razglasiti?

To se sme, a za nalepljenje lepakov (plakotov) se mora izposlovati posebno dovoljenje s posebno prošnjo, ki se ji mora lepak (plakat) priložiti. Prošnja se mora kolkovati z enkranskim kolekom, lepak (priloga) pa s 30vinarskim kolekom. Enokranski kolek pa prihranimo, če pristavimo naznanilo za shod besede: Prosim tudi, da naj se dovoli, da smemo nabiti lepake, katerega en izvod prilagamo. Lepaki se ne smejo prej nalepiti, dokler tega oblast ne dovoli.

16. Ali moramo čakati s shodi toliko časa, da jih oblast dovoli?

Na dovoljenje oblasti moramo le čakati, kadar gre za shod pod milim nebom, za javne izprevode ali obhode in z nalepljenjem lepakov.

17. Sme li oblast shode prepovedati?

Oblast sme shode prepovedati, če njim namen nasprotuje določim kazenske postave, ali če bi zborovanje bilo nevarno javni varnosti ali pa javnemu blagru. Nadalje niso dovoljeni shodi pod milim nebom in javni izprevodi, če zboruje državni ali kak deželni zbor in sicer na kraju, kjer zborujejo ali v okolišju v razdalji petih milj.

18. Ali se lahko proti shodni prepovedi pritožimo?

Da, in sicer v 60 dneh na višjo oblast. (Proti glavarstvom, policijskim

ravnateljstvom in magistratom na deželno vladu, proti deželni vladi na ministrstvo za notranje stvari. Če se ugovor povsod zavrne, se lahko tekom 14 dni vložijo ugovor na državno sodišče. Najboljše je, najeti v takih slučajih odvetnika.

× × ×

Uradnik, ki ne zna računati. V ljubljanski predilnici se doživijo dan za dnem dogodki, ki presenečajo delavstvo. Sedaj je tovarniška uprava nastavila nekega Znidaršiča za uradnika, da izplačuje delavstvo. Ni se čuditi, poprej priganjač nad delavstvom, naenkrat pa uradnik, ne da bi vedel, koliko zasluži delavka za štirinajst dni, četudi ima delavka že vpisano, koliko je naredila od zadnje plače. Kakor se je zgoraj omenjeni gospod sam izrazil, da je kavalir, vendar so ga delavke podučile, oziroma so mu dokazale, da ni res, kar povemo ob priliki. Pretekli teden je nas zapustil ravnatelj Puringar. Zakaj, nam ni znano. Ali je dobil tako hud zelončni katar od »Naše Moči« ali od tovarniške kuhinje? Po njem žalujejo samo tisti, ki jim je dal pri odhodu napitnino (trinkel), drugi smo hvaležni, da je izginil. Kolikor nam je znano o sedanjem ravnatelju g. Prostoviču, je nastavljen v litijski predilnici, ali bo hodil tudi v ljubljansko, nam ni znano. Kako bo postopal z delavstvom, bomo v svet poročali. — Da morajo delavke še opravljati dela, kakor smo poročali v 27. številki »Naše Moči«, bomo govorili na drugem mestu, ako noče gosp. Prostovič, ravnatelj litijske predilnice, tega popraviti.

Delavcev nil Bralci »Naše Moči« nam bodo gotovo oprostili, če smo prisiljeni, da v vsaki številki osebno pišemo o priganjačih iz ljubljanske predilnice. Ljub nam ni ta boj, pa dokler se razmere ne predrugačijo, ne odnehamo. Svoj čas smo že pisali o nekem Kastelicu. Sicer je nam uganka, kako je ta mož prišel do pravic, da se upa delavke zmerjati. Še bolj se pa čudimo, da ukazuje delavstvu, posebno delavkam delo, ki je tako naporno, da ga ne morejo opravljati. Delavke so ga že učile, da so taka dela za moške, pa zaman. Kastelic se izgovarja, da nima delavcev. Gospodje, zakaj ste pa brez vzroka odslovili delavce iz tovarne? Ali tisti ljudje v ljubljanski predilnici, ki se prištevajo med inteligenco, ne vedo, da so v tovarni dela, ki jih delavke ne morejo in po postavi ne smejo opravljati? Zakaj je ravnatelj v tovarni, da pusti njemu podrejene uradnike, da tako surovo postopajo z delavstvom? Ako noče ali ne zna g. ravnatelj podučiti svojih uradnikov, kako se občuje z delavstvom, bomo prisiljeni si sami poiskati pravice. Gospodje na Dunaju pa naj ne mislijo, da za kartel in njegovo uradništvo ni nobene roke, ki bi jih mogla nekoliko pošegetati. Mi zagotovo razne gospode, da bomo toliko časa iskali pravice, s katero bodete tepeni, da pridemo do nje. Gospodje, suženstvo v Avstriji je deloma, deloma pravim, odpravljeno. Samo uradništvo ljubljanske predilnice in tekstilni kartel ne vesta, da ta odprava, oziroma postava tudi za nje velja. Vas hočemo podučiti, če drugače ne, s pomočjo obrtnega nadzorstva. Sredstev za take ljudi je še nekaj.

Avstrijsko narodno gospodarstvo leta 1912.

Statistični podatki capljajo za dogodki. Le počasi in korakoma izdajo vsako leto številke, ki prinašajo pregled o dogodkih minulega leta. Zdaj je tudi mogoče podatki sliko o navedenem gospodarstvu v naši monarhiji leta 1912.

Pred vsem nam kaže prva razpredelnica uspeh žetve najvažnejšega žita. V Avstro-Ogrski se je lani 239.700.000 meterskih centov žita pridelalo, medtem pa so ga pridelali leta 1911 221.420.000 milijonov centov. Da se more uspeh žetve bolj primerjati, so se v sledeči razpredelnici ustavile tudi številke o uspehu žetve na celem svetu in v Nemčiji.

		Žetev na celem svetu	V Nemčiji	Avstr.-Ogrski	Naša država polovico
milijonov meterskih centov					
Pšenica	1912	1025-25	43-60	69-65	19
	1911	1058-70	40-86	67-90	16
Rž	1912	473-65	115-98	44-32	29-7
	1911	454-50	108-66	40-21	26-4
Ječmen	1912	365-99	34-82	32-88	17-1
	1911	354-64	31-60	32-66	16-2
Oves	1912	666-60	85-20	36-72	24-3
	1911	568-88	77-04	36-65	22-7
Koruza	1912	1140—	—	56-13	3-9
	1911	902-46	—	43-95	3

Za presojo proizvaja železa navedemo mali pregled o proizvodnji surovega železa v Nemčiji, Angliji in v združenih državah.

Proizvajati so surovega železa:

	V Nemčiji	Na Angleškem	V združenih državah
milijonov ton ¹			
1912	17-85	9-10	29—
1911	15-55	9-72	23-65

¹ 1 ton je 1000 kg.

V Avstriji nimamo vseh številke glede na proizvodnjo železa na razpolago. Poskočilo je proizvodnjo železa v palicah in fasonska železa od 4.140.000 na 5.160.000 centov, nosilcev od 1.590.000 na 1.800.000, pločevina od 460.000 na 680.000 in tračnice (šine) od 670.000 na 710.000 meterčnih centov.

Proizvaja premoga je poskočila od 243.970.000 na 155.910.000, rjavega premoga pa od 252.650.000 na 264.870.600 centov.

Da je splošno gospodarsko stanje lani v naši državi napredovalo, nam kažejo tudi številke prometa nekaterih najvažnejših prometnih zavodov:

	Drž. železnice		Juž. železnice	Paroplovne družbe	
	avstr.	ogrsko		Avstr. Lloyd	Avstro. Amer.
	milijonov kron				
1912	781-96	406-88	157-93	38-74	44-10
1911	726-82	370-90	146-53	34-33	32-69

Lloyd in Avstro-Amerikana sta prevozila lani 312.203, oziroma 40.860 morskih milj več, kakor l. 1911. V tržaško pristanišče je pa pripeljalo 172 ladij več (1812 se je pripeljalo 12.606, l. 1911 pa 12.434 ladij).

Kako da je zunanja trgovina napredovala, nam kaže sledeča razpredelnica:

	Leto	Uvoz	Izvoz
Avstro Ogrska (milijonov kron)	1912	3.487-2	2.661-9
	1911	3.191-7	2.404-3
Nemčija (milijonov kron)	1912	10.292-1	8.888-6
	1911	9.706	8.099-2
Italija (milijon. lir)	1912	3.604-1	2.396-1
	1911	3.389-3	2.204-3
Francija (milijonov frankov)	1912	7.950-8	6.636-3
	1911	8.064-8	6.076-9
Anglija (milijonov sterlingov)	1912	744-8	487-4
	1911	680-1	454-1

V vseh navedenih petih dečelah je zunanja trgovina napredovala več kakor za pet tisoč milijonov kron. Avstro-ogrsko trgovsko bilanca se je pa zopet za okroglo 40 milijonov poslabšala.

Promet Avstro ogrske banke je poskočil od 14.518.130.000 na 15.529.390 kron, torej za celo milijardo. (Ena milijarda je en tisoč milijonov kron). Kako da se je uporabljala Avstro ogrska banka, nam kaže pregled o poslovanju zadnjih 5 let, a seveda ne smemo prezreti, da so koncem lanskega leta radi vojske na Balkanu vladale izredne razmere.

	1912	1911	1910	1909	1908
milijonov kren					
Zlato	1270	1352	1380	1414	1242
Menic je bilo	1341	1142	889	688	686
Lombard	355	187	149	90	99
Bankovcev v prometu	2816	2541	2376	2188	2113
Med bankovci davku podvrženi	708	305	307	75	177

Ustanovilo se je 68 akcijskih družb z glavnico 127.370.000 kron, medtem pa so je leta 1911 ustanovilo 58 akcijskih družb z glavnico 127.630.000 kron. Družb z omejeno zavezo se je ustanovilo 523 z glavnico 86.280.000 kron.

Splošno se mora smatrati lansko leto z gospodarskega stališča uzorno. Lani še balkanska vojska ni na našem trgu zelo učinkovala.

Glasnik

Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze.

Na diri v ljubljanski tobačni tvornici delo ni najboljše. Nasprotno se ravno tu od delavk zelo veliko napora zahteva, napor, ki je tolik, da delo delavke komaj zmaga.

Poleg težavnega dela pa dohajajo zdaj z dire proti pazniku Bratetu, ki včasih tako rad pove, da je socialni demokrat, jako hude pritožbe. Mož nikakor ne postopa tako, kakor bi moral postopati z delavkami. Proti predpisu, ki nadzornemu osebju strogo naročajo, da mora z delavkami vljudno postopati v tej »kantini« na diri paznik Brate kolikor imajo njegove pljuče

moči, nad delavkami kriči in jih psuje. »Marš« in podobne socialne hrulacije so našemu socialno-demokratskemu Bratetu prešle že kar v meso in v kri. Brate si seveda s takim arogantnim postopanjem ne more pridobiti med organiziranimi delavkami nobenega ugleda, zato mu pa mora »pisarna« pomagati. Pomilujemo uradnika, ki je neposredni Bratetov predstojnik, ker toliko posla, kolikor ga Brate napravi svojemu predstojniku, nima nihče med uradniki ljubljanske tobačne tvornice. Za najmanjšo stvarico ti vodi Brate prav po soldaško delavke v pisarno na raport, kjer jih toži, kar jih more in kjer delavke kaznujejo, seveda ker je jako komodno vse nadzornemu organu iz kantine na diri slepo verovati in delavke kaznovati. Pričakujemo, da gospod ravnatelj nekoliko prouči, zakaj da je ravno na diri pod Bratetovo komando toliko kazni, prouči naj pa tudi, v koliko se s službenimi predpisi vjemajo hrulacije in prosta izrazi, s katerimi pita Brate delavke. Ker bo ta preiskava dognala istinitost tega, kar mi danes poročamo, naj pa vzame Brateta na raport, kjer naj mu naznani to, kar Brate po obstoječih službenih predpisih zasluži.

IZ SEJE ODBOROV NAŠIH ORGANIZACIJ.

V skupni seji krščanskih strokovnih organizacij ljubljanskega tobačnega delavstva dne 1. julija 1913 se je sklenilo pisati gospodu dr. J. Kreku: Prečastiti gospod doktor!

V skupni seji dne 1. julija 1913 sta odb. Podpornega društva in Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze, skupina Ljubljana, soglasno sklenila:

Najodločneje obsojamo neokusne napade naših organizacij nasprotnega nam časopisja na očeta in ustanovitelja naše organizacije in Vam izražamo svoje neomajano zaupanje, ljubezen in spoštovanje.

Nadalje se je sklenilo odposlati sledečo vlogo na železniško ministrstvo in na ravnateljstvo državnih železnic v Trstu:

Podpisani organizaciji Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze, skupina Ljubljana, in Podporno društvo delavcev in delavk v ljubljanski tobačni tvornici vlagata v imenu ljubljanskega tobačnega delavstva sledečo prošnjo:

V ljubljanski okolici prebiva ob progi c. kr. državne železnice Ljubljana—Jesenice več sto tobačnih delavcev in delavk, ki imajo 1 uro in več hoda na delo v tvornico. V poštveh prideta predvsem postaji Vižmarje in Medvode. Radi neugodnega voznega reda jutranjega vlaka št. 1721, ki se v Ljubljano pripelje šele ob 7. uri 25 minut, je pa delavstvo prisiljeno dolgo pot peš prehoditi, ker se prične delo v tvornici že ob 7. uri zjutraj. Ker se to delavstvo ne more voziti na delo po železnici, je erar oškodovan, ker odpade vsak dan zato veliko potnikov. Z ozirom na opisana dejstva, prosimo, naj se vozni red prvemu jutranjemu vlaku št. 1721 tako uravna, da pripelje ta vlak vsaj ob 6. uri 40 minut zjutraj v Ljubljano, ker bi se tako ugodilo ne samo tobačnemu, marveč tudi drugemu delavstvu, stanujočemu v ljubljanski okolici.

Nadalje se sklene: Posl. Gostinčar in komerčni svetnik Povše se naprosita, da prošnjo podpirata pri oblasteh in v železniškem svetu. Glavno ravnateljstvo c. kr. tobačne reži je se naj naprosi, da to prošnjo ljubljanskega tobačnega delavstva podpira.

Med brati in sestrami.

Iz Idrije. Ubogi »teater«. Našim gasilnim rekvizitom, ki so ob kakem požaru za mesto bolj potrebni kakor vse čitalnice in socialnodemokratske dvorane, se od nekdaj kaj slaba godi. Radi št. 509 so jih svoj čas iz popolnoma primernih prostorov prepeljali v zaduhlo klet v Rožni ulici, kjer so nekaj let počivali. Za vse dobro, posebno za sveže pivo vneti ljudje pa so sklenili staro rudniško gledališče, ki je v Idriji doneslo mnogo zabave in bi se bilo pri dobri volji prav lahko popravilo, opustiti, in v popravljeno stavbo so prepeljali občinske in erarične brizgalne. To veselje pa ni trajalo dolgo, ko si je Kristan s svojo kompanijo mislil, da bi bilo veliko bolje, ako se nova gasilna shramba priredi za javne shode. Razne nedeljske pridige so namreč v Idriji še vedno v navadi, ker potrpežljivi poslušalci še danes — po desetih letih — niso še spoznali, da je vse skupaj prazen humbug. In ministrstvo, ki je imelo do svojih s mišljenikov vedno poseben rešpekt, je res ukazalo brizgalne iz starega gledališča spraviti in pod stanovanje g.

dr. Štveraka prepeljati. Ideja ni bila napačna, kajti dr. Štverak je priznan zdravnik in je ministrstvo najbrž hotelo, da bi tudi že precej preluknjane cevi tako dobro »poflikal«, kakor poflika obrezanega fanta, kadar se po končanem nastopu ves krvav pri njem oglasi. Kako se bo brizgalnam dalje godilo, ne vemo, zanima nas pa usoda gledališča, ki se bo, kakor znamenja kažejo, že četrtri iz zborovalnice spremenilo v liberalno Čitalnico. Pri št. 509 je namreč upravno sodišče prepovedalo Čitalnici dvorano sezidati in tako je ta zadeva za občino definitivno končana, ni pa končana za Čitalnico, ki nima dvorane ne prostora za oder. Dobro ministrstvo je torej zopet prišlo na pomoč in dovolilo Čitalnici uporabo (gledališke) dvorane za igre, socialnim demokratom pa za shode; ker imata pa obe stranki vsaka svoj oder, bodo enega začasno pod magazin spravili in vprašanje bi bilo zopet za nekaj let rešeno, ako bi socialni demokratje to s svojim odrom dovolili; ker se pa protivijo, se bo spor nadaljeval, naša stranka bo pa imela brezplačno zabavo, ker je to komedijo že šest let naprej napovedovala in si pri tem sama sebi pri Didiču lepe prostore omislila. Iz vsega pa sledi žalosten nauk, kam bi Idrija prišla, ako bi v vseh stvareh imeli zadnjo besedo liberalci, socialni demokratje in slavno ministrstvo za javne posle.

Okno v svet.

Strašen požar uničil več tvornic. Dne 20. m. m. popoldne je izbruhnil požar za zahodnim kolodvorom v Budimpešti, kjer stoji več tvornic. Požar se je strašno hitro širil in popolnoma uničil dve tvornici, eno pa deloma. Goreti je pričelo v Polagjyevi tvornici pohištva. O požaru so takoj obvestili požarno brambo in ogroženo sosedno tvornico, a medtem je že gorela Wertheimova tvornica za izdelovanje liftov. Omejili so se nato zgolj, da preprečijo razširjenje požara, a vnela se je le še tudi sosedna tvornica, ki so jo pa deloma ohranili. Nevarno ranjen je bil en ognjegasec.

Pijančevanje okrajša življenje. Znano je, da alkohol škoduje človeškemu organom in da povzroča alkohol veliko boleznih. Domneva, da tisti, ki alkoholnih pijač ne uživajo, več časa žive, je torej dobro podprta. V številkah se da

to seveda le tam dognati, kjer beležijo, koliko časa žive abstinenti in neabstinenti. To beležijo že desetletja nekatere velike angleške zavarovalnice za življenje, ki so seveda zelo interesirane, da doženejo, koliko časa povprečno zavarovanci žive in ki že desetletja ločeno zavarujejo abstinente in neabstinente. Na Angleškem je namreč na milijone abstinentov. Zavarovalnica »Sceptue Life Association« je izdala tozadevno statistiko od leta 1884. do leta 1912. V splošnem oddelku je na 3610 pričakovanih smrtnih slučajev dejansko umrlo 2871, 79% zavarovancev, v abstinent-splošnem oddelku je na 3610 pričakovanih smrtnih slučajev odpadlo le 1316, to je 52 odstotkov. Položaj abstinentov je torej za 27 odstotkov ugodnejši kakor položaj neabstinentov. Umevno je zato, da zavarovalnice popuščajo neabstinentom do 15 odstotkov in še dobre kupčije napravijo.

Koliko ljudi biva v Evropi. Koncem leta 1910 je stanovalo v Evropi 433.900.000 prebivalcev, in sicer v Rusiji 117, v Nemčiji 64, v Avstro-Ogrski 51, v Veliki Britaniji 45, v Franciji 39, v Italiji 34, v Španiji 19, v Belgiji 7, v Rumuniji 7, v evropski Turčiji 6, v Nizozemski 5, v Portugalski 5, v Švedski 5, v Bulgariji 4, v Švici 3, v Srbiji 2, v Danski 2, v Grški 2 in v Norveški 2 milijona prebivalcev.

Izdajatelj in odgovorni urednik **Miha Moškerc.**
Tisk Katoliške Tiskarne.

Koroško! CELOVEC! Koroško!
Edino slovensko narodno podjetje!
Hotel TRABESINGER v Celovcu
Velikovska cesta št. 5.

Podpisana voditeljica »Hotela Trabesinger« se vljudno priporoča vsem veleceknjenim slovenskim in slovanskim gostom, ki prenočujejo ali več časa ostanejo v Celovcu.

V hotelu se dobe lepe, snažne sobe po primerni ceni; nudi se izborna kuhinja in zajamčeno pristna in dobra vina iz slovenskih gor. Na razpolago je tudi kegljišče poleg senčnatga vrta. V hotelu Trabesinger dobite vsak dan, posebno pa v sredah, prijetno slovensko družbo.

Slovenci, ustavljajte se samo v edino slovenski narodni gostilni »Hotel Trabesinger« v Celovcu, kjer boste vedno dobro postreženi.

Za mnogobrojen obisk se priporoča voditeljica hotela

Leon Alojzija.

Trajno delo dobi

več sto delavcev in delavk

v starosti od 16. do 42. leta

pri podjetniku **A. Šuligoj,**
premogokop v Trbovljah, Štajersko.

Plača za moške na dan 3 K do 3 K 30 vin.,
v akordu tudi 5 K in več.

Plača za ženske na dan 2 K do 2 K 30 vin.,
v akordu tudi 3 K in čez.

Delo je vzunaj in traja
10 ur na dan.

Tovarne za asbestškrilj „ZENIT“

družba z om. zav. **Mor. Žumberk**

dobavljajo najboljši in najcenejši

krovski material

Zastopnik: **ZAJEC & HORN, Ljubljana, Dunajska cesta 73**

A. ŽIBERT, Ljubljana
Prešernova ulica

priporoča svojo

**veliko zalogo čevljev do-
mačega izdelka**

Solidno izdelane

**dežnike in
solnčnike**

priporoča

po najnižjih cenah

L. Mikusch, Ljubljana,
Mestni trg št. 15.

Bogata zaloga ženskih ročnih del in zraven
spadajočih potrebščin.

F. Meršol Ljubljana
Mestni trg 18.

Trgovina z modnim in drobnim blagom.

Velika izber vezenin, čipk, rokavio,
nogavio, otroške obleke in perila, pasov,
predpasnikov, žepnih robov, ovrat-
nikov, zavratnic, volne, bombaža, su-
kanca itd.

Predtiskanje in vezenje monogramov in
vsakovrstnih drugih risb.

Pozor, slovenska delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani
in priporočljivi domači manufakturni
trgovini

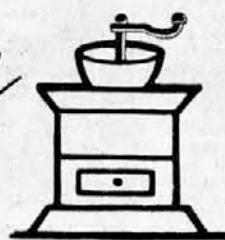
Janko Češnik
(Pri Češniku) **Ljubljana**

Lingarjeva ulica - Stritarjeva ulica

v kateri dobite vedno v veliki izbiri
najnovejše blago za ženska in moška
oblačila.

Postrežba poštena in zanesljiva.

*Pravi: Franck's kavni mlinček
najbolji pridatek za kavo!*

Tovarniška znamka.

— 108 —

§ 20. zakona z dne 26. decembra 1893 (drž. zak. št. 193), ki določa, da morajo stavbinski, tesarski in zidarski mojstri napraviti napis s svojim imenom in priimkom in zaznambo svojega obrta pri vseh stavbah, katere vršijo.

Ako obrtnik rabi v zaznambo svojega obrta svoje ime, posluževati se mora polnega imena in priimka, razun tedaj, kadar je za okrajšavo imena upravičen vsled vknjiženja firme v trgovski vpisnik (register). Glej § 49., točka 4., o. r.

V slučaju, da se je dal obrt v zakup, se mora, ako se sploh rabi kako ime pri zunanji zaznambi obrtvališča ali stanovanja, vselej rabiti ime zakupnika. (Min. ukaz 18. jul. 1890, št. 7289.)

V slučaju, da je obrtno oblastvo kaznovalo obrtnika zavoljo protizakonite zunanje zaznambe, more se le-ta pritožiti na drugo inštanco, dalje pa ne več (§ 146. in 150. o. r.).

V svrhu reklame daje dalje § 44. o. r. obrtnikom pravico, da se smejo posluževati razun zunanje zaznambe tudi drugih sredstev, da napravijo obrt bolj znan pri občinstvu. Med ta sredstva so zlasti šteti oznanila po časnikih (inserati) in poulična naznanila (plakati), ki se smejo prilepljati po cestah in drugih javnih krajih sicer brez uradnega dovoljenja, toda samo na prostorih, ki so v to določeni od oblasti. Istotako se smejo brez uradnega dovoljenja razdajati med občinstvo naznanilni listki obrtne vsebine.

§ 45.

Dolžnost, zglašati firmo, da se vpiše v trgovinski vpisnik (register), je uravnana s trgovinsko zakonitimi predpisi in nje se ne dotika ta zakon.

V katerih slučajih mora obrtnik prijaviti svojo firmo trgovinskemu sodišču, da se vpiše v trgovski vpisnik ali register, to določajo predpisi trgovinskega zakonika. Iz § 7. uvodnega zakona za trgovinski zakonik je razvidno, da se oni obrtniki, ki se ne morejo smatrati za trgovce, ne morejo siliti, da bi morali vpisati svojo firmo v trgovski vpisnik.

Kot trgovci se smatrajo po čl. 4. trg. zak. one osebe, ki se v smislu tega zakonika po obrtno bavijo s trgovinskimi opravili.

Svojo firmo morajo vpisati trgovci, ki plačujejo enoletnega državnega pridobitnega davka:

- a) v krajih z več nego 100.000 prebivalci najmanj 120 K;
- b) v krajih z več nego 10.000, toda manj kakor s 100.000 prebivalci, vsaj 80 K;
- c) v krajih z manj kakor 10.000 prebivalci 50 K.

— 105 —

takega obrtovanja in odloči, je-li za dotični slučaj treba posebne obrtne liste.

Vsi oni obrtniki, ki imajo pravico prodajati zlatnino in srebrnino (zlatarji, srebrarji, urarji, optiki, pozamentniki i. dr.) morajo naznaniti svoje obrtovanje, morebitno izpremembo obrtvališča ali opustitev obrta pristojnemu puncevalnemu uradu.

Vsakdo, ki se bavi s prodajanjem sladkorja ali se bavi z obrtom, v katerem se uporablja sladkor, mora 14 dni pred pričetkom to naznaniti finančnemu oblastvu (§ 27 zakona z dne 20. jun. 1888, drž. zak. 97). — Ako nastopi kaka prememba v osebi takega obrtnika, mora novi podjetnik naznaniti prevzete obrta vsaj 48 ur pred prevzetjem. (Ukaz fin. min. 1. jul. 1891, drž. zak. št. 94.)

§ 40.

Podružnice in zaloge.

Ako hočejo obrtniki poleg glavnega obrtvališča napraviti podružnice ali zaloge (katerim pa ni prištevati skladišč in drugih, samo v shrambo blaga služočih prostorov), morajo to vedno prijaviti, ako gre za svobodne ali rokodelske obrte, obrtnemu oblastvu, imenujoč stojališče podružnice ali zaloge. To je prijaviti obrtnemu oblastvu glavnega obrtvališča, kakor tudi obrtnemu oblastvu stojališča podružnice ali zaloge.

Pri koncesijoniranih obrtih je v teh primerih treba dobiti posebno odobrenje obrtnega oblastva, in sicer, kadar gre za obrte, katere podeliti je pristojno višje oblastvo, tistega višjega oblastva, v čigar upravnem področju bo podružnica ali zaloga, v vseh drugih primerih pa obrtnega oblastva stojališča podružnice ali zaloge. V vsakem primeru pa je prijaviti to tudi obrtnemu oblastvu glavnega obrtvališča.

Ako z ozirom na nameravano napravo podružnic ali zalog obstoje take okolnosti, katere v zmislu tega zakona ne dopuščajo, da bi se izročil obrtni list (§ 13), oziroma, da bi se podelila koncesija (§ 22), naj oblastvo stranki prepove napraviti podružnice ali zaloge in naj ji da na znanje zadržke.

Razen tega naj oblastvo tudi tukaj, če gre za napravo novega obrtvališča, postopa po določilih tretjega poglavja.

Pri onih obrtih, za katerih nastop zahteva zakon posebno sposobnost, ni treba v slučaju ustanovitve podružnice še enkrat dokazati sposobnosti, ker se je to zgodilo že tedaj, ko je podjetnik prijavil glavno podjetje.

Ako obrtno oblastvo ne dovoli otvoriti podružnice (zaloge) in

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernova ulica 9

priporočata svojo največjo zalogo
izgotovljenih oblek za gospode,
dečke in otroke.

Novosti v konfekciji za dame.

Lekarna „Pri kroni“ Mr. Ph. A. Bohinc
Ljubljana, Rimska cesta šte. 24.

Priporočajo se sledeča zdravila:
Balzam proti želodčnim bolečinam, steklenica 20 v.
Kapljice za želodec, izvrstno, krepilno in slast do
jedi pospešujoče sredstvo, steklenica 40 v.
Kapljice zoper želodčni krč, steklenica 50 v.
Posipalni prašek, proti ognjivanju otrok in proti po-
tenju nog, škatlica 50 v.
Ribiše olje, steklenica 1 krono in 2 kroni.
Salicilni kolodij, za odstranitev kurjih oči in trde
kože, steklenica 70 v.
„Sladin“ za otroke, škatla 60 v.
Tinktura za želodec, odvajalno in želodec krepilno
sredstvo, steklenica 20 v.
Tropičev sok, izvrsten pripomoček proti kašlju, ste-
klenica 1 krono.
Železnato vino, steklenica 2 kroni 60 v in 4 krono 80 v.

IVAN JAX in SIN v Ljubljani,
Dunajska cesta 17

priporoča svojo bogato zalogo raznovrstnih

voznih koles in
šivalnih strojev

= za rodbino in obrt. =

Sladni čaj-zajtrk!

Kri! 50% prihranka in okusen zajtrk, južina! dose-
žejo oni, ki namesto kave, čaja, kakao, sladne kave, pijejo
sladni čaj. Ako se ga uporablja pri dojenčkih namesto
moke za otroke, so otroške bolezni manj nevarne. — Je za po-
lovico cenejši. Dr. pl. Trnkoczyjev sladni čaj ima ime Sladin in
Moči! je vedno bolj priljubljen. Povsod 1/4 kg zavoj 80 vin.
Tudi pri trgovcih. Po pošti pošlje najmanj 5 zavojev
lekarnar Trnkoczy v Ljubljani. Ta lekarnar je svojih osem
otrok zredil s sladnim čajem. Glavne zaloge na Dunaju: le-
karna Trnkoczy: Schönbrunnerstrasse šte. 109.
Zdravje! Josefstädterstrasse šte. 25, Radetzkyplatz šte. 4.
V Gradcu: Sackstrasse šte. 4.
Priporočljiv zlasti za one, ki se čutijo bolne, slabe.
Za resničnost tega naznanila jamči tukaj navedeni trdki
Trnkoczyjevih, istotako ugodne sodbe zaupanja vrednih oseb.

Zdravniško priporočeno zdravilno sredstvo:

BIOGLOBIN

Kri tvoreča pijača izvrstnega okusa.
Odlično krepilno sredstvo za mlade in stare.
V steklenicah po K 350 in K 2— v vsaki
lekarni. — Glavna zaloga za Kranjsko:

Mr. R. Sušnik

lekarna „Pri zlatem jelenu“
Ljubljana, Marijin trg.

Edina in najkrajša linija v Ameriko!

Samo 5 dni!

iz Hawre v
New-York

francoska prek-
morska družba.

Veljavne vozne liste (Sifkarte) za francosko linijo iz
Havre v New-York in listke za povratek iz Amerike
v staro domovino, po najnižji ceni

in brezplačno po-
jasnila daje samo
potovalna pisarna v Ljubljani, Dunajska cesta št. 18
v hiši „Kmetijske posojilnice“.

ED. ŠMARD

Največja in najstarejša
tovarna lončenih peči in
raznih lončenih izdelkov
Avgust Dreise, Ljubljana

Mnogokrat odlikovana.

Priporoča se slavnemu
občinstvu in prečastiti du-
hovščini v naročila na
štedilna ognjišča
in peči

preproste in najfinejše, iz-
vršene v poljubnih moder-
nih barvah in vzorcih naj-
bolj strokovnjaški, solidno
in trpežno po najnižjih ce-
nah. Župniščem, samosta-
nom in šolam dovoljujem
znaten popust. Ilustrirani
ceniki so na razpolago.

Putniki v Ameriko
Najboljše cene, po ceni in
varnosti potovanja naj se obrnejo
na
Simona Kmetelca
v Ljubljani Kolobovarske ulice 28.
Kot potnik Pojasnila daje se brezplačno.

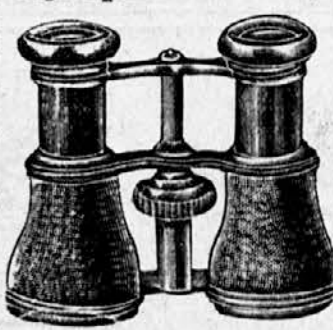
FR. P. ZAJEC, Ljubljana
Stari trg št. 9.

Izprašani optik.

Zalagatelj c. in kr. armade, c. in kr. vojne
mornarice, c. kr. domobranstva itd.

Največji optični zavod.

Prvi specializirani
očala in
ščipalnice,
narejene
strogo
natan-
čno po
naročilu
in zdravni-
ških pred-
pisih. —
Nadalje
priporo-
čam svo-
jo veliko
izbiro
strokov-
njaško pravilno izdelanih toplomerov, zrako-
merov, daljnogledov vseh vrst, kakor Zeiss, Busch,
Goerz itd. V-a popravila izvršujem v svoji lastni
po najnovejšem sistemu z električnim obratom urejeni delav-
nici in je ogled iste mojim cenj. odjemalcem vsak čas dovoljen.
Bogata zaloga najboljših ur, zlatine in srebrnine. Zahtevajte cenik.

torej ne izda obrtnega lista, oziroma koncesije, mora o tem podjet-
nika obvestiti in mu povedati zadržke. Proti tej odklonitvi sme
podjetnik vložiti priziv tekom 6 tednov (§ 146. o. r.).

V slučaju, da bi imela podružnica (zaloga) lastnosti, našteje
v § 25. o. r., oziroma ako bi spadala med podjetja, navedena v § 27.
o. r., treba je poprej oblastvenega odobrenja obrtovanice po določ-
bah III. poglavja obrtnega reda.

§ 41.

Obrtovanje zunaj stojališča.

Obrtniki smejo tudi zunaj občine svojega stojališča izdelke
svojega obrta kamorkoli pri obrtnikih, ki smejo na prodaj imeti
take izdelke, v komisijo dajati, naročnikom pošiljati in povsod
opravljati naročena dela.

§ 42.

Za izvrševanje dimnikarskega obrta more politično deželno
oblastvo iz ozirov požarne policije, zaslišavši zadrugo, ako obstoji
za ta obrt, in občinske zastoje, odrediti omejitev po okrajih, ki pa
praviloma ne smejo segati preko mej enega političnega okraja.

Enako omejitev more v potrebi politično deželno oblastvo od-
rediti iz zdravstveno-policijskih ozirov, zaslišavši prizadete zadruge
in občinske zastoje, tudi glede obrtov onih, ki trebijo kanale (grez-
nice) in glede konjedercev.

Posledica takih omejitev je, da smejo v vsakem omejenem
okraju le tisti obrtniki dotične kategorije izvrševati taka dela, ki
imajo svoje stojališče v tem okraju. Toda v nujni sili se smejo dim-
nikarji, trebilci kanalov in konjederci pozvati na pomoč tudi izven
njihovih okrajev.

Politično deželno oblastvo more, zaslišavši zadrugo, kjer ob-
stoji, in občinske zastoje, odrediti, da se izpremeni ali odpravi taka
omejitev po okrajih, ne da bi prizadeti obrtniki imeli zaradi tega
pravico do kake odškodnine.

Obrtnik ima torej pravico naročnike zakladati z blagom svo-
jega obrta, naročena dela povsod izvrševati in izdelke svojega
obrti dajati v komisijo (poverjenstvo) takim obrtnikom, ki smejo
imeti enako blago. Glej tudi §§ 37. in 59.—60. b) o. r.

Po čl. 360. trg. zak. je komisionar (poverjenec) ista oseba, ki
po obrtno v svojem imenu sklepa kupčije na račun svojega komi-
tenta (naročbodajavca). Vsled kupčij, katere sklone komisionar s
tretjimi osebami, dobi samo on pravice in dolžnosti. Med naročbo-

dajavcem in tretjo osebo ne nastanejo iz tega nobene pravice in
dolžnosti.

Od pravila, povedanega v § 41. o. r., se lahko napravi izjema
pri dimnikarskih in konjederških obrtih in pri obrtih onih, ki tre-
bijo smradotoke. Na predlog občinskega zastopstva v večjih mestih
sme namreč politično deželno oblastvo ukreniti, da se vsakemu
takemu obrtniku odkaže za izvrševanje obrta poseben del mesta,
in da drugi obrtniki iste vrste ne smejo obrtovati v tem delu. Te
omejitve pa veljajo le za dotično mesto; v drugih krajih, kjer ni
take omejitve, smejo vsi taki upravičeni obrtniki izvrševati svoje
opravilo.

§ 43.

Preselitev.

Pri vseh obrtih naj se preselitev v kraj, ki leži izven občine,
dosedanjega stojališča obrta, smatra za ustanovitev novega obrta,
vendar naj se vnovič ne zahteva dokaz strokovne usposobljenosti,
ki je predpisana v nekaterih obrtih.

Kadar hoče obrtnik premestiti stajališče svojemu obrtu v
drugo politično občino, mora prijaviti to v smislu §§ 11.—14. o. r.
onemu obrtnemu oblastvu, v katerega okraju se bode obrt vršil po
premostitvi, ker se premestitev smatra za ustanovitev novega obrta.
Dokaz sposobnosti se v tem slučaju lahko opusti.

§ 44.

Vnanje oznamenilo.

Obrtniki imajo dolžnost posluževati se primerne oznamenila
na svojih stalnih obrtovanjskih ali stanovanjskih ter imajo pravico
še z drugimi pomočki na znanje dajati svoj obrt.

Obrtnik ima dolžnost, da rabi primerno zunanjo zaznambo
svojega obrta. Kakšna zaznamba da je, primerna, to se sodi pri
različnih obrtih različno, kakršen je ravno dotični obrt. Na vsak
način pa se zahteva, da zaznamba odgovarja resničnim razmeram.
Zaznamba kakega obrta kot tovarna, dasiravno se delo ne vrši po
tovarniškem redu, bi torej ne bila dopustna.

Navadno se obrt zaznamuje z napisom, ki obsega obrtnikovo
ime in priimek in njegov posel. Rabijo se pa tudi druge zaznambe,
n. pr. pri gostilnah ostružki ali smrekove vejice, pri brivnicah po-
sebne medenice, dalje je pri nekaterih obrtih navadno, da se izpo-
stavlja blago v oknih itd.

Po § 44. o. r. ni obrtnik dolžan, da bi moral rabiti v zaznambo
svojega obrta svoje ime in priimek. — Izjemo od tega pravila dela